

Ny skrift om Östtimor

Sida publicerade i september 2008 skriften *Limping on three legs: The development problem of Timor-Leste* av Mats Lundahl, professor vid Handelshögskolan, och Fredrik Sjöholm, verksam vid Institutet för näringslivsforskning och professor vid Örebro universitet. Författarna har tidigare publicerat tre studier för Sida om Östtimors ekonomiska utveckling (se Merdeka nr. 35). Titeln syftar på att jordbruket, den moderna sektorn och oljeindustrin utgör ekonomins fundament. Tonvikten ligger på hur en modern sektor ska skapas. Den är nu mycket liten och har därför svårt att absorbera arbetskraft från jordbruket som sysselsätter 85% av befolkningen.

Skriften inleds med en kort genomgång av den senaste politiska utvecklingen med början från parlaments- och presidentvalen 2007. Avsnittet tar också upp utmaningar som regeringen har att möta: krigsveteranerna, internflyktingar, fallet med Alfredo Reinado och våldet. Det finns därför även uppgifter med om oroligheterna 2006 och Reinados död i samband med attacken mot president José Ramos-Horta den 11 februari 2008.

Svag ekonomisk utveckling

Författarna ger sedan en kortfattad bild av den ekonomiska utvecklingen efter oroligheterna 1999. Den är på flera sätt svag: den icke-oljebaserade ekonomin krympte mellan 2001 och 2006 på grund av neddragningen av den utländska personalen i landet som, jämte den offentliga sektorn, utgjort basen för den servicebaserade moderna sektorn i Dili. År 2006 minskade BNP med 5,8%. Tillväxten inom jordbruket och industrin var låg från 2000 till 2007. Tack vare de goda oljeintäkterna har dock budgeten uppvisat överskott, men regeringen har haft svårt att spendera till följd av den svaga administrativa kapaciteten. Stora summor har satts in i en oljefond vilket innebär att ökade utgifter framöver kan finansieras.

Det framkommer att även om regeringen har lagt stor vikt vid fattigdomsbekämpning sedan 2002, så har tillväxten varit låg och BNP per capita sjönk mellan

2002 och 2006. Den sjunkande percapitainkomsten förklaras även av befolkningstillväxten som uppgår till 3,2%. Få människor äger moderna produkter som kylskåp, tvättmaskin, telefon, TV och cykel. Stora skillnader föreligger mellan stads- och landsbygdsbefolkning.

Ung befolkning

År 2007 var 43% av befolkningen under 15 år, ett förhållande som ställer stora krav på utbildningssektorn och arbetsmarknadens förmåga att skapa nya jobb. Livsmedelssituationen har bara förbättrats marginellt sedan 2001 och den är sämre på landsbygden än i städerna. Många barn under fem år lider av undernäring. Å andra sidan är allt fler barn vaccinerade mot olika sjukdomar. Utbildningen har kvalitativa brister och analfabetismen är 50% (60% 2002). Alla barn går inte i skolan och flickor uppvisar en lägre andel än pojkar. Språkfrågan nämns och det framkommer att 2007 kunde 16% av befolkningen portugisiska, vilket är den högsta siffran jag någonsin sett.

Befolkningens egen uppfattning är att utvecklingen varit svag sedan 2002, bland annat när det gäller inkomstillväxt och livsmedelsförsörjning. Landet har få entreprenörer, varav de flesta i Dili, Baucau och Maliana 2007 var nybildade enmansföretag med mycket liten omsättning. De var huvudsakligen verksamma inom handel och service. Östtimor ligger mycket långt ner i graderingar av världens länder när det gäller villkor för företagsverksamhet. Oroligheterna 1999 och 2006 har ytterligare förvärrat situationen för entreprenörer. Att erhålla finansiering är svårt och utgör det största hindret för att etablera företag. Infrastrukturen är dåligt utvecklad och drabbades hårt av förödelsen 1999.

Skriften innehåller en bibliografi och en förteckning över Sida-publikationer inom serien "Country Economic Reports." Sammanfattningsvis ger den en god bild av den ekonomiska utvecklingen i Östtimor under senare år och är den enda publikation jag känner till om frågan av svenska forskare.

Gabriel Jonsson

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.